TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2013. gada 21. februārī*

Sociālais nodrošinājums — Regula (EEK) Nr. 1408/71 — 72. pants, 78. panta 2. punkta b) apakšpunkts un 79. panta 1. punkta a) apakšpunkts — Bāreņiem paredzētie ģimenes pabalsti — Apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmu summēšana — Laikposmi, ko pārdzīvojušais vecāks pabeidzis citā dalībvalstī — Neņemšana vērā

Lieta C-619/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunal du travail de Bruxelles* (Beļģija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2011. gada 15. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2011. gada 30. novembrī, tiesvedībā

Patricia Dumont de Chassart

pret

Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés (ONAFTS).

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*], tiesneši E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*], A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*] (referents), K. Toadere [*C. Toader*] un K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*],

ģenerāladvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekretārs V. Turē [*V. Tourrès*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2012. gada 7. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *P. Dumont de Chassart* vārdā – *F. Hachez* un *T. Delahaye*, *avocats*,

— Beļģijas valdības vārdā – *L. van den Broeck* un *M. Jacobs*, pārstāves, kurām palīdz *J. Vanden Eynde* un *L. Delmotte*, *avocats*,

— Eiropas Savienības Padomes vārdā – *E. Sitbon*, kā arī *M. Veiga* un *S. Cook*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *V. Kreuschitz* un *G. Rozet*, pārstāvji.

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2012. gada 13. decembra tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – franču.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, tās redakcijā ar grozījumiem un atjauninājumiem, kas izdarīti ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97 (OV 1997, L 28, 1. lpp., OV Īpašais izdevums latviešu valodā: 5. nod., 3. sēj., 3. lpp.), kurā savukārt izdarīti grozījumi ar Padomes 1999. gada 29. aprīļa Regulu (EK) Nr. 1399/1999 (OV L 164, 1. lpp., OV Īpašais izdevums latviešu valodā: 5. nod., 3. sēj., 354. lpp.; turpmāk tekstā – "Regula Nr. 1408/71"), 72. pantu, 78. panta 2. punkta b) apakšpunktu un 79. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību *P. Dumont de Chassart* prasībā pret *Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés* (*ONAFTS*) [Darbiniekiem paredzēto ģimenes pabalstu iestādi] (turpmāk tekstā – "*ONAFTS*") par šīs iestādes atteikšanos viņai attiecībā uz viņas dēlu piešķirt bāreņiem paredzētos ģimenes pabalstus.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesiskais regulējums

3 Regulas Nr. 1408/71 1. panta a) punktā ir noteikts, ka šajā regulā "darbinieks" nozīmē tostarp jebkuru personu, kas obligāti vai brīvprātīgi ir apdrošināta pret viena vai vairāku veidu gadījumiem, uz kuriem attiecas darbinieku sociālā nodrošinājuma sistēma.

4 Šīs regulas 2. pantā ar virsrakstu "Personas, uz kurām attiecas regula" ir paredzēts:

"1. Šī regula attiecas uz darbiniekiem vai pašnodarbinātām personām, un uz studentiem, uz kuriem attiecas [attiecas vai ir attiekušies] vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību akti, un kuri ir kādas dalībvalsts pilsoņi, vai kuri ir bezvalstnieki vai bēgļi, kas dzīvo kādā dalībvalstī, kā arī viņu ģimenes locekļi vai viņus kā apgādniekus zaudējušie ģimenes locekļi.

2. Šī regula attiecas uz darbinieku un pašnodarbinātu personu viņus kā apgādniekus zaudējušajiem ģimenes locekļiem un uz studentiem, uz kuriem attiecas vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību akti neatkarīgi no šo personu pilsonības [Šī regula attiecas uz darbinieku un pašnodarbinātu personu, kā arī studentu, uz kuriem neatkarīgi no šo personu pilsonības ir attiekušies vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību akti, viņus kā apgādniekus zaudējušajiem ģimenes locekļiem], ja viņus kā apgādniekus zaudējušie ģimenes locekļi ir [kādas] dalībvalsts pilsoņi vai bezvalstnieki, vai bēgļi, kas dzīvo kādā dalībvalstī".

5 Minētās regulas 4. panta 1. punktā ir noteikts:

"Šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar šādas sociālā nodrošinājuma jomas:

[..]

c) vecuma pabalsti;

[..]

h) ģimenes pabalsti."

6 Regulas Nr. 1408/71 III sadaļas 7. nodaļā "Ģimenes pabalsti" esošajā 72. pantā ar virsrakstu "Apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laika posmu summēšana" ir noteikts:

"Ja kādas dalībvalsts tiesību aktos tiesību iegūšanai uz pabalstiem paredzēts priekšnoteikums par apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laika posmu pabeigšanu, šīs valsts kompetentā institūcija, ciktāl nepieciešams, ņem vērā tādus apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laika posmus, kas pabeigti jebkurā citā dalībvalstī, tā, it kā tie būtu laika posmi, kas pabeigti saskaņā ar tiesību aktiem, ko tā piemēro."

7 Regulas Nr. 1408/71 III sadaļas 8. nodaļā "Pabalsti pensionāru apgādībā esošiem bērniem un bāreņiem" esošais 78. pants ar virsrakstu "Bāreņi" ir formulēts šādi:

"1 Šajā pantā termins "pabalsti" nozīmē ģimenes pabalstus un attiecīgos gadījumos papildu vai īpašus pabalstus bāreņiem.

2. Bāreņu pabalstus piešķir saskaņā ar šādiem noteikumiem, neatkarīgi no tā, kurā dalībvalstī dzīvo bārenis vai tā fiziskā vai juridiskā persona, kas viņu faktiski uztur:

a) tāda miruša darbinieka vai pašnodarbinātas personas bārenim, uz kuru attiekušies vienas dalībvalsts tiesību akti – vienīgi saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem;

b) tāda miruša darbinieka vai pašnodarbinātas personas bārenim, uz kuru attiekušies vairāku dalībvalstu tiesību akti:

   i) saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā bārenis dzīvo, ar noteikumu, ka, attiecīgā gadījumā ņemot vērā 79. panta 1. punkta a) apakšpunktu, tiesības uz vienu no 1. punktā minētajiem pabalstiem ir iegūtas saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem;

[..]."

8 Tajā pašā minētās regulas 8. nodaļā esošais 79. pants ar virsrakstu "Kopīgie noteikumi par pabalstiem pensionāru apgādībā esošiem bērniem un bāreņiem" ir formulēts šādi:

"1. Pabalstus 77., 78. un 78.a panta nozīmē saskaņā ar tiesību aktiem, kas noteikti, piemērojot minētos pantus, nodrošina tā institūcija, kas ir atbildīga par šādu tiesību aktu piemērošanu, uz sava rēķina tā, it kā uz pensionāru vai nomirušo darbinieku būtu attiekušies vienīgi kompetentās valsts tiesību akti.

Tomēr:

a) ja šajos tiesību aktos noteikts, ka tiesību uz pabalstiem iegūšana, saglabāšana vai atgūšana ir atkarīga no apdrošināšanas, nodarbinātības[,] pašnodarbinātības [vai pastāvīgās dzīvesvietas] laika posmu ilguma, šādu ilgumu nosaka, attiecīgā gadījumā ņemot vērā 45. vai 72. pantu;

[..]."

9 Tās pašas regulas VI pielikumā "Īpaša kārtība, kādā piemērojami noteiktu dalībvalstu tiesību akti" ir noteikts šādi:

"A. Beļģija

[..]

7. Saskaņā ar regulas 72. pantu un 79. panta 1. punkta a) apakšpunktu tādus nodarbinātības laika posmus un/vai apdrošināšanas laika posmus, kas pabeigti atbilstīgi citas dalībvalsts tiesību aktiem, ņem vērā, ja tiesības uz pabalstiem atbilstīgi Beļģijas tiesību aktiem ir atkarīgas no nosacījuma, lai attiecībā uz konkrēto agrāko laika posmu būtu izpildīti kvalificēšanās nosacījumi ģimenes pabalstu saņemšanai atbilstīgi darbinieku sistēmai.

[..]"

10 Vispārīgos laikposmu summēšanas noteikumus izklāstošajā Padomes 1972. gada 21. marta Regulas (EEK) Nr. 574/72, ar kuru nosaka īstenošanas kārtību Regulai Nr. 1408/71 (OV L 74, 1. lpp., OV Īpašais izdevums latviešu valodā: 5. nod., 1. sēj., 83. lpp.), tās redakcijā ar grozījumiem un atjauninājumiem, kas izdarīti ar Regulu Nr. 118/97, 15. pantā ir tostarp noteikts, ka:

"1. Regulas [Nr. 1408/71] 18. panta 1. punktā, 38. pantā, 45. panta 1. līdz 3. punktā, 64. pantā un 67. panta 1. un 2. punktā minētajos gadījumos laika posmu summēšanu veic saskaņā ar šādiem noteikumiem:

a) apdrošināšanas vai dzīvesvietas laika posmiem, kas pabeigti saskaņā ar vienas dalībvalsts tiesību aktiem, pievieno apdrošināšanas vai dzīvesvietas laika posmus, kas pabeigti saskaņā ar jebkuras citas dalībvalsts tiesību aktiem, ciktāl ir vajadzība tos izmantot, lai papildinātu apdrošināšanas vai dzīvesvietas laika posmus, kas pabeigti saskaņā ar pirmās minētās dalībvalsts tiesību aktiem, ar mērķi iegūt, saglabāt vai atgūt tiesības saņemt pabalstus, ja vien šie apdrošināšanas vai dzīvesvietas laika posmi nepārklājas. [..]

[..]"

Beļģijas tiesiskais regulējums

11 Konsolidēto 1939. gada 19. decembra Likumu par darbiniekiem paredzētajiem ģimenes pabalstiem (turpmāk tekstā – "Konsolidētie likumi") 56.a panta 1. punktā ir paredzēts, ka bērns bārenis saņem bāreņiem noteiktajā apmērā paredzētos ģimenes pabalstus, ja brīdī, kad miris viens no viņa vecākiem, vai nu mirušais vecāks, vai pārdzīvojušais vecāks pēdējos divpadsmit mēnešus pirms nāves atbilda nosacījumiem, lai atbilstoši minētajiem likumiem varētu pretendēt uz vismaz sešiem vienotas likmes ikmēneša pabalstiem.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

12 Beļģijas pilsone *P. Dumont de Chassart* ir Beļģijas pilsoņa *G. Descampe* atraitne. Šim pārim Francijā 2000. gada 23. janvārī piedzima dēls *Diego Descampe*, kurš arī ir Beļģijas pilsonis.

13 No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka laikā no 1993. gada 28. septembra līdz 2008. gada 31. augustam *P. Dumont de Chassart* strādāja algotu darbu Francijā. Savukārt *G. Descampe* strādāja algotu darbu gan Beļģijā laikā no 1968. līdz 1976. gadam un no 1987. līdz 1988. gadam, gan Francijā laikā no 1989. gada līdz 2002. gadam. Pēc tam *G. Descampe* vairs nestrādāja un, būdams "priekšpensijā", dzīvoja Francijā no saviem ietaupījumiem, nesaņemot nevienu pabalstu.

14 2008. gada 25. aprīlī *G. Descampe* Francijā nomira.

15 2008. gada 31. augustā *P. Dumont de Chassart* kopā ar savu dēlu atgriezās uz dzīvi Beļģijā, kur pēc aptuveni mēnesi ilgas strādāšanas viņa kļuva bezdarbniece.

16 2008. gada 13. oktobrī *P. Dumont de Chassart* iesniedza *ONAFTS* pieteikumu, lai attiecībā uz savu dēlu saņemtu bāreņiem paredzētos ģimenes pabalstus.

17 2009. gada 4. februārī viņa vienlīdz lūdza *ONAFTS* piešķirt viena vecāka ģimenei paredzēto ģimenes pabalstu piemaksu par laiku kopš 2008. gada 1. septembra.

18 2009. gada 9. martā *ONAFTS* informēja *P. Dumont de Chassart*, ka, ņemot vērā viņas Beļģijā veikto profesionālo darbību, viņai kopš 2008. gada 1. septembra ir piešķirti ģimenes pabalsti.

19 2009. gada 6. aprīlī *ONAFTS* turklāt darīja zināmu *P. Dumont de Chassart*, ka kopš 2008. gada 1. oktobra viņai ir piešķirta arī viena vecāka ģimenei paredzētā ģimenes pabalsta piemaksa.

20 2009. gada 20. novembrī *ONAFTS* turpretim nolēma atteikties pieteicējai piešķirt bāreņiem paredzētos ģimenes pabalstus, pamatojoties uz to, ka pēdējos divpadsmit mēnešos pirms savas nāves *G. Descampe* neatbilda nosacījumiem, lai varētu pretendēt uz vismaz sešiem vienotas likmes ikmēneša pabalstiem, kā prasīts Konsolidēto likumu 56.a panta 1. punktā.

21 2010. gada 5. februārī *P. Dumont de Chassart* cēla prasību *Tribunal du travail de Bruxelles* [Briseles Darba lietu tiesā], kurā viņa apstrīdēja šo atteikumu, apgalvodama, ka *ONAFTS* esot bijis jāpiešķir viņai bāreņiem paredzētie ģimenes pabalsti, ņemot vērā apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmus, kurus viņa Francijā bija pabeigusi līdz sava vīra nāvei.

22 Savā nolēmumā iesniedzējtiesa konstatē, ka atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 78. panta 2. punkta b) apakšpunktā noteiktajam piemērojamas ir bērna bāreņa dzīvesvietas dalībvalsts tiesības un tādēļ kopš 2008. gada 1. septembra *P. Dumont de Chassart* situācijai ir piemērojamas Beļģijas tiesības. Taču iesniedzējtiesa norāda, ka atbilstoši Konsolidēto likumu 56.a panta 1. punktā noteiktajam bāreņiem paredzēto ģimenes pabalstu saņemšanas tiesības var nodibināt gan mirušais vecāks, gan pārdzīvojušais vecāks. Tomēr šajā pamatlietā šāds pieteikums ar mirušā vecāka situāciju nevarot tikt pamatots, jo pēdējos pirmsnāves divpadsmit mēnešos viņš neatbilda nosacījumiem, kas Konsolidētajos likumos izvirzīti, lai varētu pretendēt uz vismaz sešiem vienotas likmes ikmēneša pabalstiem. Savukārt par pārdzīvojušā vecāka situāciju tika norādīts, ka *P. Dumont de Chassart* šim nosacījumam būtu atbildusi tikai tad, ja pieteicējas Francijā pabeigtie apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmi būtu pielīdzināmi Beļģijā pabeigtajiem apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmiem.

23 Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka Regulas Nr. 1408/71 72. pantā paredzētā pielīdzināšanas noteikuma piemērojamību izslēdzot šīs regulas 79. panta 1. punkts. Proti, kā pamatlietā apgalvo *ONAFTS*, šī pēdējā minētā tiesību norma, kurā ir atsauce uz minēto 72. pantu, attiecoties vienīgi uz apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmiem, kurus pabeidzis mirušais darba ņēmējs, nevis tiem, kurus pabeidzis pārdzīvojušais darba ņēmējs. Tātad Regulas Nr. 1408/71 79. panta 1. punkta un līdz ar to arī tajā ietvertās atsauces uz tās pašas regulas 72. pantu piemērojamības subjektu loks ir šaurāks nekā Konsolidēto likumu 56.a panta 1. punkta gadījumā.

24 *Tribunal du travail de Bruxelles* prāto, vai, Regulas Nr. 1408/71 79. panta 1. punktā šādi ierobežojot Konsolidēto likumu 56.a panta 1. punkta piemērošanas jomu, tiek pārkāpti Savienības tiesībās noteiktie vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas principi. Šajā ziņā šī tiesa šaubās konkrēti par to, vai attieksme pret bērniem, kuru vecāki nekad nav atstājuši Beļģijas teritoriju, lai veiktu profesionālo darbību kādā citā dalībvalstī, var būt atšķirīga no attieksmes pret bērniem, kuru vecāki, būdami Savienības pilsoņi, ir dzīvojuši kādā citā dalībvalstī, kurā Beļģijas tiesību aktiem būtiskajā atsauces laikposmā pārdzīvojušais vecāks strādāja, savukārt mirušais vecāks neveica nekādu darbību. Proti, pirmo gadījumā pārdzīvojušais vecāks, kas atsauces laikposmā ir Beļģijā strādājis, varētu atsaukties ne tikai uz mirušā vecāka pabeigtajiem apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmiem, bet arī uz saviem Beļģijā pabeigtajiem apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmiem, savukārt otro gadījumā pārdzīvojušais vecāks uz citā dalībvalstī pabeigtajiem laikposmiem Beļģijā atsaukties nevarētu.

25 Šādos apstākļos *Tribunal du travail de Bruxelles* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai ar [Regulas Nr. 1408/71] 79. panta [1. punktu], ja to interpretē tādējādi, ka [minētās regulas] 72. pantā paredzētos apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laikposmu pielīdzināšanas noteikumus tas ļaujot piemērot tikai attiecībā uz mirušo vecāku, kā rezultātā ar [Konsolidēto likumu] 56.a panta [1. punktu] pārdzīvojušajam vecākam – lai arī kāda būtu viņa pilsonība un ja vien viņš ir kādas dalībvalsts pilsonis vai ietilpst [tās pašas regulas] piemērojamības subjektu lokā –, kurš [Konsolidēto likumu] 56.a panta [1. punktā] minēto divpadsmit mēnešu laikposmu ir nostrādājis kādā citā Eiropas Savienības dalībvalstī, līdz ar to tiek liegta iespēja sniegt pierādījumu, ka viņš atbilst nosacījumam, saskaņā ar kuru, būdams pabalsta saņēmējs [minēto likumu] 51. panta 3. punkta 1. apakšpunkta izpratnē, viņš būtu varējis pretendēt uz sešiem vienotas likmes ikmēneša pabalstiem divpadsmit mēnešos pirms nāves, kurpretim pārdzīvojušajam vecākam – neatkarīgi no tā, vai viņš ir Beļģijas vai kādas citas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonis –, kurš [Konsolidēto likumu] 56.a panta [1. punktā] minēto divpadsmit mēnešu laikposmu ir nostrādājis tikai Beļģijā tādā gadījumā tādēļ, ka viņš nav atstājis Beļģijas teritoriju, ir atļauts šādu pierādījumu sniegt, ir pārkāpti vienlīdzības un nediskriminācijas principi, kuri ir nostiprināti tostarp 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās [Eiropas] Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 14. pantā, kas vajadzības gadījumā skatīts kopā ar [EK] līguma konsolidētās versijas 17., 39. un/vai 43. pantu?"

Par prejudiciālo jautājumu

26 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 1408/71 72. pants, 78. panta 2. punkta b) apakšpunkts un 79. panta 1. punkta otrās daļas a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajos ir ļauts, summējot apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmus, kas vajadzīgi, lai kādā dalībvalstī iegūtu tiesības uz bāreņiem paredzētajiem pabalstiem, ņemt vērā vienīgi laikposmus, kurus citā dalībvalstī pabeidzis tikai mirušais vecāks, izslēdzot pārdzīvojušā vecāka pabeigtos laikposmus. Ja tas ir tā, šī tiesa vaicā, vai šīs Regulas Nr. 1408/71 tiesību normas ir atbilstīgas vispārējam vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminēšanas principam.

Par Regulas Nr. 1408/71 piemērojamību

27 Ievadam uzreiz jāpaskaidro, ka pretēji tam, ko Beļģijas valdība ir norādījusi savos rakstveida apsvērumos, tāda mirušā vecāka kā *G. Descampe* tiesību pārņēmējiem nav liedzamas tiesības atsaukties uz Regulas Nr. 1408/71 piemērojamību, pamatojoties uz to, ka šis vecāks tāpēc, ka viņš savā nāves brīdī vairs nebija apdrošināts nevienam no šīs regulas 4. panta 1. punktā uzskaitītajiem sociālā nodrošinājuma gadījumiem, esot zaudējis savu "darba ņēmēja" statusu minētās regulas 1. panta a) apakšpunkta izpratnē.

28 Proti, Regula Nr. 1408/71 saskaņā ar tās piemērojamības subjektu loku noteicošajā 2. pantā teikto ir piemērojama darba ņēmēju, uz kuriem "[ir attiekušies]" vienas vai vairāku dalībvalstu sociālā nodrošinājuma tiesību akti šīs pašas regulas 4. panta 1. punkta izpratnē, viņus kā apgādniekus zaudējušajiem ģimenes locekļiem (šajā ziņā skat. 1978. gada 16. marta spriedumu lietā 115/77 *Laumann*, *Recueil*, 805. lpp., 5. punkts, un 1997. gada 25. jūnija spriedumu lietā C-131/96 *Mora Romero*, *Recueil*, I-3659. lpp., 21. punkts).

29 Taču pamatlietā nav strīda par to, ka laikā no 1968. gada līdz 2002. gadam profesionālo darbību gan Beļģijā, gan Francijā veikušais *G. Descampe* ir piedalījies abu šo dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmās. Tādējādi no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka, ja vien *G. Descampe* nebūtu nomiris īsi pirms pensijas vecuma sasniegšanas, viņam būtu bijušas tiesības saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta c) apakšpunktu tostarp arī uz vecuma pensiju katrā no šīm dalībvalstīm.

30 Jebkurā gadījumā netiek apstrīdēts, ka pamatlietā aplūkoto bāreņiem paredzēto pabalstu lūgusī *P. Dumont de Chassart* gan pirms, gan pēc *G. Descampe* nāves ir bijusi apdrošināta kādas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmā Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta izpratnē, un tādējādi viņa ir "darba ņēmējs" šīs regulas 1. panta a) punkta izpratnē un līdz ar to minētā regula viņai ir piemērojama, kā noteikts tās 2. pantā.

31 Tāpēc jākonstatē, ka tāda situācija kā pamatlietā aplūkotā ietilpst Regulas Nr. 1408/71 piemērojamības subjektu lokā.

Par Regulas Nr. 1408/71 72. panta, 78. panta 2. punkta b) apakšpunkta un 79. panta 1. punkta otrās daļas a) apakšpunkta interpretāciju

32 Jautājumā par tiesībām uz bāreņiem paredzētajiem pabalstiem ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 1408/71 78. pantā izklāstītie noteikumi ir domāti, lai varētu noteikt, kuras dalībvalsts tiesību aktos ir reglamentēta šo pabalstu piešķiršana, un šie pabalsti principā tiek piešķirti atbilstoši tikai šīs dalībvalsts tiesību aktiem. No šā panta 2. punkta b) apakšpunkta i) punkta izriet, ka, ja uz mirušo darba ņēmēju ir attiekušies vairāku dalībvalstu tiesību akti, minētos pabalstus piešķir atbilstoši tās dalībvalsts tiesību aktiem, kuras teritorijā mirušā darba ņēmēja bārenis dzīvo. Tādējādi dzīvesvietas dalībvalsts šajā tiesību normā ir norādīta kā vienīgā, kuras kompetencē ir attiecīgo pabalstu piešķiršana (skat. tostarp 1997. gada 27. februāra spriedumu lietā C-59/95 *Bastos Moriana* u.c., *Recueil*, I-1071. lpp., 15. un 18. punkts, kā arī 2011. gada 20. oktobra spriedumu lietā C-225/10 *Pérez García* u.c., Krājums, I-10111. lpp., 39. punkts).

33 Saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 79. panta 1. punkta pirmajā daļā noteikto kompetentajai dalībvalstij pabalsti saskaņā ar saviem valsts tiesību aktiem jānodrošina "tā, it kā" uz mirušo darba ņēmēju būtu attiekušies vienīgi šīs valsts tiesību akti.

34 Beļģijas valdība apgalvo, ka, lai summētu tiesību uz bāreņiem paredzētajiem pabalstiem iegūšanai vajadzīgos apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmus, mirušā vecāka pabeigtos laikposmus Regulas Nr. 1408/71 tiesību normās ļauts ņemt vērā vienīgi tad, ja viņš jau kādu laiku bijis apdrošināts vai nodarbināts dalībvalstī, kurai tiek lūgts piešķirt pabalstus. No tā izrietot, ka pamatlietā Beļģijas tiesību aktos paredzēto tiesību uz bāreņiem paredzētajiem pabalstiem iegūšanai nav ņemami vērā apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmi, kurus *P. Dumont de Chassart* pabeigusi Francijā gadā pirms viņas vīra nāves.

35 Šajā ziņā jāvērš uzmanība uz to, ka Regulas Nr. 1408/71 78. pants, kā izklāstīts šā panta 2. punkta a) apakšpunktā un b) apakšpunkta pirmajā daļā, patiešām attiecas vienīgi uz "miruša darba ņēmēja bāreņa" tiesībām uz pabalstiem. Tātad šī tiesību norma, kā Tiesa jau ir nospriedusi, nav piemērojama gadījumā, ja bērni par bāreņiem kļuvuši, nomirstot vecākam, kuram pašam nav bijis darba ņēmēja statusa (1989. gada 14. marta spriedums lietā 1/88 *Baldi*, *Recueil*, 667. lpp., 15. punkts).

36 Gluži tāpat arī Regulas Nr. 1408/71 79. panta 1. punkta pirmā daļa jautājumā par pabalstu maksāšanu patiešām attiecas, kā teikts šā panta 1. punkta pirmajā daļā, vienīgi uz "mirušā" darba ņēmēja situāciju.

37 Tomēr jāatgādina, kā izriet no šā sprieduma 32. un 33. punkta, ka Regulas Nr. 1408/71 78. panta 2. punktā un 79. panta 1. punkta pirmajā daļā ir vienīgi noteikta kāda "kolīzijnorma", kura domāta tikai, lai noteiktu, kuri tiesību akti ir piemērojami, kā arī kurai institūcijai ir pienākums maksāt tajos paredzēto pabalstu tādu bāreņu gadījumā, kuru mirušajam vecākam ir bijis darba ņēmēja statuss.

38 Tādējādi šo tiesību normu mērķis ir ne tikai izvairīties no vienlaicīgas vairāku valstu tiesību aktu piemērošanas un sarežģījumiem, kas tādēļ var rasties, bet arī novērst to, ka Regulas Nr. 1408/71 piemērojamības subjektu lokā ietilpstošajām personām tiktu liegta aizsardzība sociālā nodrošinājuma jomā tādēļ, ka nav tiesību aktu, kuri būtu tām piemērojami (pēc analoģijas skat. 1998. gada 11. jūnija spriedumu lietā C-275/96 *Kuusijärvi*, *Recueil*, I-3419. lpp., 28. punkts).

39 Turpretim minētās tiesību normas nav domātas, lai noteiktu, kādiem materiāltiesiskiem nosacījumiem ir pakārtota tiesību uz bāreņiem paredzētajiem pabalstiem esamība. Šos nosacījumus noteikt principā ir katras dalībvalsts tiesību aktu ziņā (šajā ziņā skat. 2012. gada 7. jūnija spriedumu lietā C-106/11 *Bakker*, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

40 Proti, ar Regulu Nr. 1408/71 nav izveidota kopēja sociālā nodrošinājuma sistēma, bet gan tiek ļauts pastāvēt dažādām valstu sistēmām, un tās vienīgais mērķis ir nodrošināt šo sistēmu koordinēšanu. Tādējādi tā ļauj pastāvēt dažādām sistēmām, kas rada pamatu dažādiem prasījumiem pret dažādām iestādēm, kurās pieteicējam ir tiesības vērsties vai nu saskaņā tikai ar valsts tiesībām, vai arī saskaņā ar valsts tiesībām, kuras vajadzības gadījumā papildinātas ar Savienības tiesībām (2008. gada 3. aprīļa spriedums lietā C-331/06 *Chuck*, Krājums, I-1957. lpp., 27. punkts).

41 Tā kā šajā jomā nav veikta saskaņošana Savienības līmenī, noteikt sociālā nodrošinājuma sistēmas pabalstu piešķiršanas nosacījumus savos tiesību aktos, ievērojot Savienības tiesības, ir katras dalībvalsts kompetencē (šajā ziņā skat. tostarp 2010. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-345/09 *van Delft* u.c., Krājums, I-9879. lpp., 84. un 99. punkts, kā arī 2011. gada 30. jūnija spriedumu lietā C-388/09 *da Silva Martins*, Krājums, I-5737. lpp., 71. punkts un tajā minētā judikatūra).

42 No tā izriet, ka "mirušā darba ņēmēja" statuss Regulas Nr. 1408/71 78. panta 2. punkta un 79. panta 1. punkta pirmās daļas kontekstā ir vienīgi piesaistes kritērijs, pēc kura nosaka, pirmkārt, vai šīs tiesību normas ir piemērojamas, un, otrkārt, saistībā ar bāreņa dzīvesvietu – kuras valsts tiesību akti ir piemērojami.

43 Šoreiz lietā nav strīda par to, ka atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 78. panta 2. punkta b) apakšpunkta i) punktā noteiktajam piesaistes kritērijam piemērojami ir Beļģijas tiesību akti, proti, Konsolidēto likumu 56.a panta 1. punkts. Saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 79. panta 1. punkta pirmo daļu tātad attiecīgie pabalsti atbilstoši Beļģijas tiesību aktiem Beļģijas kompetentajām iestādēm ir jāmaksā tā, it kā uz *G. Descampe* būtu attiekušies tikai tās tiesību akti.

44 Ja reiz saskaņā ar šīm tiesību normām vispirms ir šādi noteikts, ka bāreņiem paredzēto pabalstu piešķiršanai piemērojami ir Beļģijas tiesību akti, turklāt norādot, ka šo pabalstu maksāšanas pienākums ir Beļģijas kompetentajām iestādēm, tiesību uz bāreņiem paredzētajiem pabalstiem esamība atbilstoši šā sprieduma 39.–41. punktā atgādinātajai judikatūrai tad jau ir atkarīga no šādi par piemērojamiem noteikto Beļģijas tiesību aktu, proti, Konsolidēto likumu 56.a panta 1. punkta, noteikumiem.

45 Taču šajā ziņā nav strīda par to, ka šajā valsts tiesību normā ir ļauts, lai noteiktu, vai ir tiesības uz bāreņiem paredzētajiem pabalstiem, ņemt vērā gan mirušā vecāka, gan pārdzīvojušā vecāka pabeigtos apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmus.

46 Šajos apstākļos saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 79. panta 1. punkta otrās daļas a) apakšpunktā izklāstīto noteikumu Beļģijas kompetentajām iestādēm, lai noteiktu, vai pamatlietā ir tiesības uz bāreņiem paredzētajiem pabalstiem, atbilstoši tās pašas regulas 72. pantā noteiktajam apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmu summēšanas principam, uz kuru atsauce ir izdarīta minētajā 79. panta 1. punkta otrās daļas a) apakšpunktā, ir jāņem vērā apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmi, kurus pārdzīvojušais vecāks pabeidzis kādā citā dalībvalstī.

47 Proti, šajā tiesību normā, kurā piemērojamajos valsts tiesību aktos noteiktais saturiski tiek mīkstināts, miruša darba ņēmēja bāreņa labā paredzot principu, ka apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmi ir summējami, šo valsts tiesību aktu piemērojamības subjektu loks netiek nekādi ierobežots. Turklāt jākonstatē, ka minētajā tiesību normā nav nekādas atsauces uz "mirušā darba ņēmēja" jēdzienu.

48 Beļģijas valdība tomēr uzskata, ka, lai Beļģijas kompetentās iestādes varētu ņemt vērā citā dalībvalstī nostrādātos laikposmus to summēšanai, ir vajadzīgs, lai atsauces laikposmā vismaz kāda minimāla darbība būtu bijusi veikta Beļģijā. Tātad Regulas Nr. 1408/71 79. pants nav interpretējams tādējādi, ka tajā šīm iestādēm būtu noteikts pienākums *P. Dumont de Chassart* Francijā nostrādāto laikposmu ņemt vērā tikai tad, ja ar šo nodarbinātību varētu papildināt kādu Beļģijā pabeigtu apdrošināšanas vai nodarbinātības laikposmu. Taču šajā lietā apgalvot, ka šāds laikposms Beļģijā būtu bijis pabeigts gadā pirms *G. Descampe* nāves, pēc šīs valdības domām, nevarot ne *G. Descampe*, ne *P. Dumont de Chassart* gadījumā.

49 Šādai interpretācijai nevar piekrist.

50 Kā Tiesa ir nospriedusi jau 2011. gada 15. decembra sprieduma lietā C-257/10 *Bergström* (Krājums, I-13227. lpp.) 44. punktā, par ģimenes pabalsta piešķiršanu atbildīgā dalībvalsts nedrīkst pieprasīt, lai papildus kādā citā dalībvalstī pabeigtajiem apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmiem tiktu pabeigts vēl kāds laikposms tās teritorijā.

51 Gan Regulas Nr. 1408/71 72. panta, gan bāreņiem paredzēto pabalstu piešķiršanu Beļģijā reglamentējošā šīs regulas VI pielikuma A daļas 7. punkta formulējums šajā ziņā ir gluži skaidrs. Proti, pirmajā no šīm tiesību normām tiek prasīts, lai summējot ņemtu vērā "tādus apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laika posmus, kas pabeigti jebkurā citā dalībvalstī", tā, it kā tie būtu laikposmi, kas pabeigti saskaņā ar kompetentās iestādes piemērojamajiem tiesību aktiem, savukārt otrajā ir noteikts, ka bāreņiem paredzēto pabalstu piešķiršanas mērķiem "ņem vērā" apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmus, kas pabeigti atbilstīgi kādas citas dalībvalsts tiesību aktiem (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Bergström* lietā 41. punkts).

52 Turklāt jāatgādina, ka Regula Nr. 1408/71 tika pieņemta, pamatojoties uz EEK līguma 51. pantu (pēc tam – EK līguma 51. pants, kurš pēc grozījumiem kļuvis par EKL 42. pantu un tad – par LESD 48. pantu), saskaņā ar kuru Eiropas Savienības Padome var noteikt tādus pasākumus sociālā nodrošinājuma jomā, kas vajadzīgi, lai īstenotu darba ņēmēju pārvietošanās brīvību, tostarp izveidojot sistēmu, kas nodrošina, ka migrējošiem darba ņēmējiem un personām, kas ir viņu apgādībā, tiek summēti "visi laikposmi", ko saskaņā ar dažādu valstu tiesību aktiem ņem vērā, lai iegūtu un saglabātu tiesības saņemt pabalstu un aprēķinātu tā lielumu (iepriekš minētais spriedums lietā *Bergström*, 42. punkts).

53 Šī interpretācija ir vienlīdz atbilstīga LESD 48. panta mērķim, kura gaismā ir jāinterpretē Regulas Nr. 1408/71 tiesību normas, proti, veicināt iespējami plašāku migrējošu darba ņēmēju pārvietošanās brīvību (skat. tostarp iepriekš minēto spriedumu lietā *da Silva Martins*, 70. punkts, kā arī 2012. gada 12. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-611/10 un C-612/10 *Hudzinski* un *Wawrzyniak*, 53. punkts; šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Bergström*, 43. punkts).

54 Proti, LESD 45.–48. panta, kā arī to īstenošanai pieņemtās Regulas Nr. 1408/71 mērķis tostarp ir izvairīties, ja vien tam nav objektīva pamatojuma, no tā, ka pret darba ņēmēju, kurš, izmantodams savas tiesības brīvi pārvietoties, ir strādājis vairākās dalībvalstīs, izturētos mazāk labvēlīgi nekā pret darba ņēmēju, kurš visu karjeru ir īstenojis vienā vienīgā dalībvalstī (skat. tostarp iepriekš minētos spriedumus lietā *da Silva Martins*, 76. punkts, kā arī lietās *Hudzinski* un *Wawrzyniak*, 80. punkts).

55 Taču šajā gadījumā ar to, ka dalībvalsts, lai noteiktu, vai ir tiesības uz bāreņiem paredzētajiem pabalstiem, neņem vērā darba ņēmēja, kurš ir valsts pilsonis un mirušā darba ņēmēja bērna pārdzīvojušais vecāks, citā dalībvalstī pabeigtos apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmus, šim

darba ņēmējam iespējami tiek radīta neizdevīgāka situācija tāpēc vien, ka viņš ir izmantojis LESD 45. pantā garantētās tiesības brīvi pārvietoties, un tādējādi viņš var iespējami tikt atturēts pēc sava laulātā nāves atgriezties savā izcelsmes dalībvalstī, izmantojot savas tiesības brīvi pārvietoties saskaņā ar šo pašu tiesību normu vai saskaņā ar LESD 21. pantu.

56 Šo interpretāciju nespēj atspēkot neviens no Beļģijas valdības izvirzītajiem argumentiem.

57 Pirmkārt, Regulas Nr. 574/72, tās redakcijā ar grozījumiem un atjauninājumiem, kas izdarīti ar Regulu Nr. 118/97, 15. panta 1. punkta a) apakšpunkts, uz kuru šī valdība pamatojas savos rakstveida apsvērumos, attiecas, kā skaidri noteikts minētā punkta pirmās daļas formulējumā, tikai uz slimības un maternitātes, invaliditātes, vecuma un pēcnāves, kā arī bezdarbnieka pabalstiem. Šī tiesību norma turpretim neattiecas uz ģimenes pabalstiem, kādi ir pamatlietā aplūkotie bāreņiem paredzētie pabalsti.

58 Otrkārt, iepriekš minētajam spriedumam lietā *Pérez García* u.c., uz kuru minētā valdība atsaucās tiesas sēdē, šā strīda izšķiršanā nav nozīmes, jo tas neattiecas uz apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmu summēšanu Regulas Nr. 1408/71 72. panta un 79. panta 1. punkta otrās daļas a) apakšpunkta izpratnē.

59 Visbeidzot, jautājumā par tiesas sēdē vienlīdz pieminētajiem 1980. gada 24. aprīļa spriedumu lietā 110/79 *Coonan* (*Recueil*, 1445. lpp., 13. punkts), kā arī 1981. gada 27. janvāra spriedumu lietā 70/80 *Vigier* (*Recueil*, 229. lpp., 19. un 20. punkts) ir jānorāda, ka, lai arī Tiesa šajos spriedumos patiešām ir nospriedusi, ka, ja valsts tiesību aktos dalība kādā sociālā nodrošinājuma sistēmā ir pakārtota nosacījumam, lai attiecīgā persona būtu iepriekš piedalījusies valsts sociālā nodrošinājuma sistēmā, Regulā Nr. 1408/71 dalībvalstīm nav noteikts pienākums citā dalībvalstī pabeigtos apdrošināšanas laikposmus pielīdzināt tiem, kas iepriekš bija jāpabeidz valsts teritorijā, pietiek vien konstatēt, ka šī lieta nav par dalību sociālā nodrošinājuma sistēmā, jo *P. Dumont de Chassart* piedalās Beļģijas darbinieku sociālā nodrošinājuma sistēmā.

60 No tā izriet, ka Regulas Nr. 1408/71 72. pantā un 79. panta 1. punkta a) apakšpunktā nebūt nav liegts tādā gadījumā kā pamatlietā aplūkotais ņemt vērā apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmus, kurus mirušā darba ņēmēja bērna pārdzīvojušais vecāks ir pabeidzis kādā citā dalībvalstī, bet gan gluži otrādi – tos tiek prasīts ņemt vērā, ja kompetentās dalībvalsts tiesību aktos ir paredzēts, ka tiesības uz bāreņiem paredzētajiem pabalstiem var nodibināt ne vien mirušais vecāks, bet arī pārdzīvojušais vecāks, ja vien viņiem ir darba ņēmēju statuss.

61 Šajos apstākļos jautājums par to, vai minētās Regulas Nr. 1408/71 tiesību normas ir atbilstīgas vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminēšanas principam, nav jāizvērtē.

62 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1408/71 72. pants, 78. panta 2. punkta b) apakšpunkts un 79. panta 1. punkta otrās daļas a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja kādas dalībvalsts tiesiskajā regulējumā ir paredzēts, ka tiesības uz bāreņiem paredzētajiem pabalstiem var nodibināt gan mirušais vecāks, gan pārdzīvojušais vecāks, ja vien viņiem ir darba ņēmēja statuss, šajās tiesību normās tiek prasīts, lai apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmi, ko pārdzīvojušais vecāks pabeidzis kādā citā dalībvalstī, tiktu ņemti vērā, summējot laikposmus, kas vajadzīgi, lai iegūtu tiesības uz pabalstiem pirmajā no šīm dalībvalstīm. Šajā ziņā nav nozīmes, ka pārdzīvojušais vecāks nevar pretendēt ne uz vienu apdrošināšanas vai nodarbinātības laikposmu šajā dalībvalstī atsauces laikposmā, kas šajā valsts tiesiskajā regulējumā ir noteikts, lai iegūtu šīs tiesības.

Par tiesāšanās izdevumiem

63 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nosprież:

Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, tās redakcijā ar grozījumiem un atjauninājumiem, kas izdarīti ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97, kurā savukārt izdarīti grozījumi ar Padomes 1999. gada 29. aprīļa Regulu (EK) Nr. 1399/1999, 72. pants, 78. panta 2. punkta b) apakšpunkts un 79. panta 1. punkta otrās daļas a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja kādas dalībvalsts tiesiskajā regulējumā ir paredzēts, ka tiesības uz bāreņiem paredzētajiem pabalstiem var nodibināt gan mirušais vecāks, gan pārdzīvojušais vecāks, ja vien viņiem ir darba ņēmēja statuss, šajās tiesību normās tiek prasīts, lai apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmi, ko pārdzīvojušais vecāks pabeidzis kādā citā dalībvalstī, tiktu ņemti vērā, summējot laikposmus, kas vajadzīgi, lai iegūtu tiesības uz pabalstiem pirmajā no šīm dalībvalstīm. Šajā ziņā nav nozīmes, ka pārdzīvojušais vecāks nevar pretendēt ne uz vienu apdrošināšanas vai nodarbinātības laikposmu šajā dalībvalstī atsauces laikposmā, kas šajā valsts tiesiskajā regulējumā ir noteikts, lai iegūtu šīs tiesības.

[Paraksti]